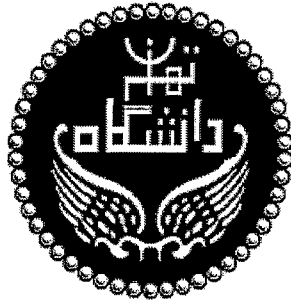

九八三三

九八三三

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

موضوع:

«ناسیونالیسم یهود و کامیابی آخرین جنبش صهیونیسم»

پژوهشگر:

مصطفی مطهری خوشینانی

استاد راهنما:

دکتر حمید احمدی

استاد مشاور:

دکتر عبدالله رمضانزاده

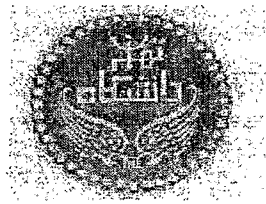
کتابخانه مرکزی
دانشگاه تهران

۱۳۸۶ / ۱۲ / ۲۵

پایان نامه کارشناسی ارشد مطالعات منطقه ای

زمستان ۱۳۸۶

۹۸۳۳۸

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
گروه آموزشی مطالعات منطقه ای
گواهی دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

هیات داوران پایان نامه کارشناسی ارشد: مصطفی مطهری خوشینانی

در رشته : مطالعات منطقه ای : گرایش

با عنوان : ناسیونالیسم دینی و کامیابی آخرین جنبش صهیونیسم

را در تاریخ : ۱۳۸۶/۱۲/۱

به عدد	به حروف
۱۸	هجده (۱۸)

با نمره نهایی :

ارزیابی نمود.

بسیار خوب

با درجه

ردیف	مشخصات هیات داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبه دانشگاهی	دانشگاه یا موسسه	امضاء
۱	استاد راهنما استاد راهنمای دوم (حسب مورد):	دکتر حمید احمدی	استاد	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۲	استاد مشاور	دکتر عبدا.. رمضان زاده	استادیار	"	
۳	استاد داور (یا استاد مشاور دوم)	دکتر احمد دوست محمدی	استادیار	"	
۴	استاد مدعو	دکتر حافظیان			
۵	نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی:	دکتر الهه کولایی	استاد	"	

تذکر : این برگه پس از تکمیل هیات داوران در نخستین صفحه پایان نامه درج می گردد.

فهرست مطالب

کلیات پژوهش

۱.....	طرح مسئله.....
۴.....	سابقه پژوهش.....
۹.....	هدف پژوهش.....
۹.....	متغیرهای دخیل.....
۱۸.....	فرضیه ها.....
۱۸.....	فرضیه اصلی.....
۲۰.....	روش آزمون فرضیه ها.....
۲۴.....	پیامدهای اثبات فرضیه.....
۲۴.....	نقطه تمرکز.....
۲۵.....	سازماندهی پژوهش.....

بخش اول: بررسی فرضیه های رقیب

۲۸.....	فصل اول: سیر تحول صهیونیسم.....
۳۹.....	نهادهای صهیونیسم قبل از تشکیل دولت.....
۳۹.....	الف: سازمان جهانی صهیونیسم.....
۴۰.....	ب: آژانس یهود.....
۴۶.....	فصل دوم: یهود آزاری (Anti Semitism) در اروپا و تأثیر آن بر شکل گیری صهیونیسم.....
۵۱.....	وضعیت یهودیان از رنسانس تا پیدایی جنبش صهیونیسم.....

کنفرانس وستفالی و شکل گیری دولت- ملت و مواضع یهودیان با این رویداد	۵۵
فصل سوم: حمایت انگلستان و تأثیر آن بر شکل گیری جنبش صهیونیسم	۶۱
انگلستان و اعلامیه بالفور	۶۲
صهیونیست ها و نگرش آنها در مورد اعلامیه بالفور	۷۰
انگلستان و مهاجرت یهودیان به فلسطین	۷۶
سازمان ملل و مسئله فلسطین	۷۹

بخش دوم: ناسیونالیسم یهود و پیدایش صهیونیسم

فصل چهارم: ناسیونالیسم یهود	۸۲
فصل پنجم: ناسیونالیسم دینی یهود و تأثیر آن در کامیابی آخرین جنبش صهیونیسم	۹۶
نتیجه گیری	۱۲۰
منابع و مآخذ	۱۲۶

به پیشگاه پدر و مادرم

به پاس زحمات بی دریغشان

و به برادرانم

حسن

حسین

محسن

از دست و زبان که برآید کز عهده شکرش به درآید

در این لحظه که کار پر حجم تالیف این اثر را پشت سر نهاده ام. بر خود واجب می دانم که دین خود را به افرادی که در تبدیل ایده های اولیه به این پایان نامه نقش مهمی داشته اند با تشکر به جای آورم. چه به پایان رساندن چنین امری بدون مساعدت و معاونت ایشان میسر نبود

در ابتدا از خانواده محترم خود که بدون مشقت های سالیان آن بزرگواران این تلاش ره به جایی نمی برد، کمال تشکر و امتنان را دارم. از جناب آقای دکتر حمید احمدی استاد بزرگوار به دلیل راهنمایی های ارزنده شان و جناب آقای دکتر عبدالله رمضانزاده از جهت زحمات فراوانی که متحمل شدند تشکر می کنم.

در اینجا لازم می دانم که از دوستان خویش که در طول مدت تحصیل همراهی بی دریغی با اینجانب داشته اند سپاسگذاری نمایم. از دوست عزیزم جناب آقای حسین نوروزی دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات منطقه ای که زحمت تایپ و ترجمه مقالات این پایان نامه را بر عهده داشتند کمال تشکر و قدردانی را دارم. همچنین از دوستان عزیزم جناب آقای محسن خیدانی کارشناس ارشد مطالعات منطقه ای، حامد مهاجرپور کارشناس ارشد روابط بین الملل، حمید ارجی کارشناس ارشد حقوق بشر و وکیل پایه یک دادگستری، پیمان کی فرخی کارشناس ارشد زبانشناسی و مهندس محمود هاشمی کارشناس ارشد برنامه ریزی و محیط زیست و محمد حیدری کارشناس ارشد مطالعات منطقه ای به واسطه دلگرمی و همراهی های دوستانه و بی دریغشان در طول مدت تحصیل اینجانب تشکر و قدردانی می نمایم.

در انتها کمتر از بقیه از جمیع دوستان، همقطاران این دوران کوتاه که نام بردن تک تک آنها این مختصر سطور را به طوماری بدل می کند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

کلیات پژوهش

طرح مسئله:

با توجه به تحولات سیاسی و اجتماعی حاصله از کنفرانس صلح وستفالی و انقلاب کبیر فرانسه و تأثیرات این دو واقعه مهم در شکل گیری پارادایم های جدید در عرصه ظهور و ایجاد دولت-ملت ها باید دانست که بنابر اتخاذ تصمیمات و سیاست قدرت های بزرگ در وستفالی و رشد ناسیونالیسم برآمده از انقلاب فرانسه تمام واحدهای سیاسی-جغرافیایی مجزا دارای حد و مرز مشخص و تعریف شده ای، می باشند. بموجب این تغییر و تحولات سیاسی در عرصه نظام بین الملل، تمامی حاکمان واحدهای سیاسی-جغرافیایی مزبور برای حفظ و تثبیت موقعیت خود در میان اتباع شان، می بایست مؤلفه های اساسی ویژه ای که بعنوان حلقه پیوند و اتصال در میان آنها وجود دارد را شناسایی و مورد استفاده قرار دهند.

در مورد اسرائیل باید گفت که اندیشه صهیونیسم را باید بنیان و اساس تشکیل رژیم صهیونیستی دانست. در واقع طرفداران صهیونیسم در لوای دین یهود و با حمایت یهودیان اقدام به تشکیل یک حکومت کرد، با ذکر این که آرزوی بازگشت به سرزمین مادری در بین یهودیان از جمله دلمشغولی ها و آرزوهای دیرین یهودیان بوده که همواره در سر خود پرورانده بودند. واقعیت امر این است که صهیونیسم با ریشه دار نمودن اندیشه صهیونیستی که منوط به اندیشه بازگشت به سرزمین موعود و برپایی دولتی دارای حاکمیت بر مبنای احکام دینی و اصول تاریخی یهود (امپراطوری سلیمان و داوود) توانست در ذهن تمام یهودیان رسوخ کرده و آنها را با خود همراه سازد.

واقعیت این است که صهیونیسم به دین بعنوان میراث تاریخی می نگرد که در میان تمام یهودیان مشترک است و از این مبدأ برای تحقق اهداف مشترک خود استفاده می کند.

همزمان با آغاز جنبش صهیونیسم نوین توسط هرتزل، دو انجمن بنام های کتاب مقدس و انجمن فلسطین^۱ در انگلستان بوجود آمدند، که مشابهی در هیچ جای دنیا نداشتند و نقش مهمی در بررسی ها و مطالعات و نیز ترویج ایده مهاجرت به فلسطین را ایفا کردند.

^۱ ناهوم سولوکوف، تاریخ صهیونیسم، ترجمه داود حیدری (تهران: نشر نگارش، ۱۳۶۸) ص ۲۱۰.

بعبارتی شعار انجمن فلسطین این بود: هیچ کشوری به اندازه فلسطین برای ما دارای اهمیت نیست و هیچ کشوری به اندازه فلسطین به توضیح و تشریح عاجل نیاز ندارد.

در واقع این دو انجمن با هدف گسترش آگاهی در مورد وضعیت جغرافیایی، تاریخ طبیعی و آثار باستانی مربوط به گذشته یهودیان و با نشان جلوه هایی از روایت تورات و تلمود (مانند معبد سلیمان، تپه صهیون) زمینه های مهاجرت یهودیان به فلسطین را مهیا ساختند.

بطوریکه از مطالب فوق می توان فهمید در واقع تز صهیونیسم لازمه تقابل ساختگی و کاذب یهود در مقابل غیر یهود است.^۲ بر همین اساس و در راستای همین گفتمان و سیاست بود که صهیونیسم، خود و اندیشه و ایده صهیونیستی بیانگر آرزوها و منافع ملت یهود معرفی کرد.

سیر تاریخی ظهور صهیونیسم و مهم ترین شخصیت های آن:

صهیونیسم دارای ریشه های تاریخی، فکری و سیاسی است در این جا به چند مورد از آن بطور خلاصه وار اشاره خواهد شد.

۱- کلمه صهیون برای اولین بار در عهد قدیم در هنگام فرمانروایی حضرت داوود از سال ۱۰۰۰-۹۶۰ قبل از میلاد بکار رفت.^۳

۲- اولین هدف جنبش مکابی ها که پس از آزاد شدن از بابل در ۵۸۶-۵۳۸ میلادی تشکیل شد، بازگشت به صهیون و احداث معبد سلیمان بود.

۳- بارکوخیا، بانی جنبش ۱۳۸-۱۱۸ میلادی، روح حماسی را در جان و دل یهودیان زنده کرد و آنها را به تجمع در فلسطین و تشکیل دولت یهودی در آن تشویق می کرد.

۴- جنبش موزس الکریتی که شبیه جنبش بارکوخیا بود.

^۲ یوری، ایوانف، صهیونیسم، ترجمه ابراهیم یونسی (تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۳) ص ۱۰.

^۳ میرقاسم مؤمنی، صهیونیسم و پسا صهیونیسم (تهران: ابرار معاصر، ۱۳۸۴) ص ۲۹.

- ۵- مرحله رکود و توقف فعالیت های یهودیان به علت اختلافات میان آن ها و بروز جنگ و نزاع میان طوایف مختلف یهود با وجود این، احساس ملی گرایی نزد یهودیان همچنان آتشین ماند و ضعیف نشد.
- ۶- جنبش دیوید روین و شاگردش سولومون مولوخ ۱۵۳۲-۱۵۰۱ میلادی، آنها یهودیان را به ضرورت بازگشت برای تشکیل اسرائیل، در فلسطین تأکید داشتند.
- ۷- جنبش منشرین اسرائیل ۱۶۵۷-۱۶۰۴ میلادی، هسته اصلی صهیونیسم بود که طرح های صهیونیسم را تهیه و پیش می برد و با هدف اجرای این طرح ها و توطئه ها از بریتانیا برای تحقق اهداف صهیونیسم بهره جست.^۴
- ۸- جنبش سبتای زیفی ۱۶۷۶-۱۶۲۶ م. وی مدعی شد که حضرت مسیح یک یهودی مخلص است. بنابر این، یهودیان همراه با او خود را برای بازگشت به فلسطین آماده می کردند، اما مسیح مخلص از دنیا رفت.
- ۹- جنبش بازرگانان که روچلد و موسی مونتفیوری رهبری آن را بر عهده داشتند. هدف این جنبش احداث شهرک های یهودی در فلسطین به عنوان اولین گام برای مصادره و تملک زمین و پس از اقامت دولت یهود بود.
- ۱۰- جنبش «فکری استعماری یهودیان» که در آغاز قرن ۱۹ خواستار تشکیل دولتی یهودی در فلسطین شد.
- ۱۱- جنبش صهیونیستی خشونت طلب که به دنبال قتل عام یهودیان در روسیه در سال ۱۸۸۲ م. تشکیل شد. در این دوره هیکلر ژرمنی کتابی با عنوان «بازگرداندن یهودیان به فلسطین بنا به گفته های انبیا» تألیف نمود.
- ۱۲- در سال ۱۸۸۲ م. برای اولین بار در روسیه جنبشی با عنوان «عشق صهیون» تشکیل شد. هواداران این جنبش نشست هایی با عنوان «دوستان صهیون» برگزار می کردند. در سال ۱۸۹۰ م. این گروه ها بنام «جمعیت کمک به صنعتکاران و کشاورزان یهودی در سوریه و فلسطین و احیای زبان عبری» برسمیت شناخته شدند.^۵
- ۱۳- ناتان پیر نبوم، نویسنده آلمانی در سال ۱۸۹۳ م. اصطلاح صهیونیسم را دوباره بکار برد.

^۴ همان، صص ۳۱-۲۹.

^۵ همان، صص ۳۱-۳۲.

۱۴- و بالاخره صهیونیسم نوین جنبشی منسوب به تئودور هرتزل بود که هدف اصلی وی رهبری یهود و حکومت بر جهان بود که ابتدا از تشکیل یک دولت یهودی در فلسطین آغاز می شود، که بنابر اساس این تفکر و ایده بود که کنگره های مختلفی با سران صهیون «یهودی» تشکیل دارد.^۶

مسئله ای که در اینجا حائز اهمیت زیادی است، توضیح علت کامیابی آخرین جنبش صهیونیستی به رهبری هرتزل می باشد. با توجه به مطالبی که عنوان کردیم و نیز با توجه به شرایط محیطی (سیاسی-اجتماعی و ...) که در محل اقامت یهودیان حاکم بود و نیز نگاه ملی یهودیان به هم کیشان خود، آنچه در اینجا مهم می باشد. و بصورت سؤال مطرح می شود این است که چه عواملی در کامیابی جنبش چهاردهم یا جنبش صهیونیستی هرتزلی در بعد از جنگ جهانی دوم دخیل بوده است؟

سابقه پژوهش

در واقع اکثر نویسندگانی که بصورت کلی و متخصصانه در این زمینه یعنی دین یهود و صهیونیسم کار کرده اند و حاصل این عملکردشان بشکل مکتوب درآمده است را بر طبق مطالعاتی که در این زمینه توسط محقق انجام شده است را می توان به سه گروه مجزا از هم تقسیم نمود:

الف: نویسندگان یهودی ب: نویسندگان اسلامی «عرب ها و ایرانی ها» ج: نویسندگان دیگر در واقع در تقسیم بندی فوق گزینه «الف» یعنی نویسندگان یهودی به دو شاخه مجزا تبدیل می شوند: الف: نویسندگان یهودی صهیونیست. ب: نویسندگان یهودی غیر صهیونیست.

در مورد نویسندگان صهیونیست آنچه که قابل ذکر است این می باشد که این گروه از نویسندگان بدلیل جهت گیری های متعصبانه ای که نسبت به صهیونیسم دارند، اعتقاد بر این دارند که صهیونیسم دین یهود را بعنوان یک ابزار در نظر ندارند و هیچ گونه تلاشی در راستای استفاده کردن ابزاری از دین یهود انجام نداده است، بطوریکه اینان در توجیه گفته های خود با استناد به «پروتکل های حکمای صهیون، نوشته تئودور هرتزل»^۷ و نیز با توجه به کنگره هایی

^۶ همان، صص ۳۳-۳۲.

^۷ تئودور هرتزل، پروتکل کلمای صهیون، ترجمه رضا کریمی (تهران: بی نا، ۱۳۶۰) صص ۱۵-۱۶.

که توسط سران صهیونیست برگزار می شد این چنین استدلال می کنند که سیطره یهودیان بر جهان که ابتدا باید از فلسطین شروع شود بر اساس وعده خدای آنها یعنی یهوه است که بعد از این فرایند زمینه های برپایی حکومت خود یعنی اسرائیل بزرگ را بوجود آورند که حوزه و

حدود آن براساس روایات در کتاب عهد قدیم از نیل تا فرات، بطوریکه بعد از این دوران و سپری شدن این پروسه آنها باید ترویج دین یهود را در میان جهانیان آغاز کنند.

اوژن سو در کتاب یهودیان سرگردان^۸ با توجه به پراکندگی یهودیان و نداشتن سرزمین واحد برای همه یهودیان در یک مکان واحد می گوید: صهیونیسم بعنوان یک اندیشه می بایست با هویت و راهنمایی خود بر تمام وعده های تورات و تلمود جامعه عمل پوشاند و نیز عاملی برای بازگشت یهودیان به سرزمین موعود، نقش تاریخی و رسالت دینی خود را ایفا کند.

جولیوس گرینتون^۹ در کتاب انتظار مسیحا در آیین یهود با توجه و نگاه به آیین یهود و نیز کتاب مقدس و نحله های وابسته به آن به نقش صهیونیسم بعنوان یک راهبرد کلیدی در راستای بوجود آوردن کانال های ظهور موعود اشاره می کند وی با توجه به شرایط یهودیان در جهان معتقد است که صهیونیسم، باید رسالت تاریخی خود را در جهت موازی با تعلیمات تورات و تلمود برای بازگشت به سرزمین موعود و ظهور مسیحا مد نظر یهودیان فراهم کند.

نقد: با توجه به آثار موجود که در سطوح فوق بدان اشاره شد این نویسندگان بیشتر بر اساس نظریات و روایات کتاب مقدس و نیز توضیح این کتاب و تعلیمات مذهبی، در مورد بازگشت یهودیان به سرزمین مادری خود سخن می گویند نه بر اساس واقعیت ها موجود و شرایط جهانی حاکم و نیز شکل گرفتن دولت- ملت، بعبارتی بر اساس احساس های ناستالوژیک و تعلق خاطر به گذشته خود.

نویسندگان ضد صهیونیست: شامل پسا صهیونیست ها بویژه گسست گرایان و یهودیان ضد صهیونیست نیز می شود. اینان بطور صریح و واضح عنوان می کنند که صهیونیسم از دین یهود بعنوان یک مشخصه اصلی که در میان تمامی

^۸ اوژن سو، یهودیان سرگردان، ترجمه نوید رضایی (تهران: هدایت، بی تا) صص ۵۵-۵۴.

^۹ جولیوس گرینتون، انتظار مسیحا در آیین یهود، ترجمه: حسین توفیقی (قم: مرکز تحقیقات) ص ۷۵.

ملت (قوم) یهود مشترک می باشد سوء استفاده کرده و درصدد است از هر طریق یا هر شیوه ممکنه که بتواند مقبولیت و جامعیت خود را در میان یهودیان بوجود آورده و منافع صهیونیست را به جلو برانند. بهمین دلیل با دست گذاشتن بر روی دین به سیاست خود یعنی منافع و مطامع صهیونیسم به این افکار خود جامه عمل می پوشانند و به همین دلیل است که به اعتقاد این گروه از نویسندگان ضد صهیونیست، از دین بشکل وسیله ای مهم در راه پیشبرد اهداف استفاده می کنند. بعنوان مثال در کتاب خاورمیانه، ویژه بررسی مسائل داخلی رژیم صهیونیستی در بخش اول این کتاب که به موضوع «صهیونیسم و پسا صهیونیسم»^{۱۰} نوشته میرقاسم مؤمنی می باشد عنوان می کند که یکی از پایه های اساسی و اصل اختلاف میان پسا صهیونیست ها با صهیونیست ها به مسئله استفاده صهیونیست ها از دین بعنوان یک ابزار در راستای منافع خودشان است.

روژه گارودی در کتاب تاریخ یک ارتداد^{۱۱} «اسطوره های بنیانگذار سیاست اسرائیل» ترجمه مجید شریف بر این اعتقاد است که صهیونیست بیشتر بر اساس اسطوره ها و داستان های توران و تأکید بر قصص و روایات تلمود، کارها و اعمال خود را توجیه می کنند، در حالی که تنها از این روایات در راستای منافع گروهی استفاده می کنند. نه یهودیان ساکن در اسرائیل و از دین یهود نیز بعنوان یک ابزار برای رسیدن و توحید اهداف خود بهره کافی را می برند.

در کتاب صهیونیسم نوشته یوری ایوانف^{۱۲} «ترجمه ابراهیم یونسی به این نکته توجه دارد: چون یهودیان ساکن در کشورهای غربی مایل به بازگشت سرزمین موعود نبودند صهیونیسم با علم کردن و نشان دادن جلوه های تورات احساسات یهودیان را برانگیخت، عبارتی از رابطه دین با یهودیان برای رسیدن به برنامه های خود سوء استفاده کرده است، بازگشت با شرع و کلاه شرعی توجیه می شود.

نقد: با توجه به مطالب فوق و نوشته هایی که در این زمینه وجود دارد و به چند مورد از آن بطور خلاصه اشاره شد، این گروه از نویسندگان یهودی که داخل جامعه یهودیان نیز زندگی کرده اند، با دیده شک و تردید به صهیونیسم

^{۱۰} میرقاسم مؤمنی، صهیونیسم و پسا صهیونیسم، (تهران: ابرار معاصر، ۱۳۸۴) صص ۴۶-۴۵-۴۴.

^{۱۱} روژه گارودی، تاریخ یک ارتداد، ترجمه: مجید شریف (تهران: خدمات فرهنگی رسا ۱۳۷۷) صص ۶۲-۶۱-۵۹.

^{۱۲} ایوانف، پیشین، صص ۷۱-۶۹.

نگاه می کنند، بطوریکه گمان دارند هر عمل یا عکس العملی که توسط صهیونیسم چه در عرصه داخلی و چه در عرصه خارجی انجام می شود فقط به صرف ایجاب دلایل سیاسی و منافع صهیونیستی است نه دین یهود و یهودیان.

ب: نویسندگان اسلامی (عربها - ایرانیها)

و اما در مورد این گروه از نویسندگان به طرح دیدگاه جهان اسلام در این باره می پردازیم. بعنوان مثال در کتاب «خطر جهود برای اسلام و ایران» نوشته غلامرضا سعیدی^{۱۳} صهیونیسم مساوی با تمام یهودیان فرض می شود و موضع گیری نویسنده در کتاب بر علیه کل یهودیان است نه خود صهیونیسم. این در حالی می باشد که گروهی یهودیان داخل و یا خارج از اسرائیل علنا با صهیونیسم مخالفت می کنند.

جلال الدین مدنی نویسنده کتاب «ایران اسلامی در برابر صهیونیسم چهل سال مبارزه ملت مسلمان ایران در جهت اتحاد اسلام علیه صهیونیسم»^{۱۴} خطر یهود را به مسلمانان گوشزد می کند که هر لحظه جهان اسلام را تهدید می نماید و ملت ایران را بعنوان پیشقراول و پیشقدم در راه مبارزه با اسرائیل (یهود) می داند و در صدد توضیح بر می آید که مسلمانان باید در زمینه مبارزه با اسرائیل و نجات مردم مسلمان فلسطین با هم متحد شوند و یهودیت را که عامل نابسامانی و پریشانی جهان اسلام است طبق گفته امام خمینی محو کنند یعنی تصور نگارنده از اسرائیل یا صهیونیست یهود است.

عبد الوهاب محمد المسیری در کتاب یهودیان جهان^{۱۵} ترجمه عبد الکریم جادری به این نکته توجه می کند که یهودیان بطور عام، صهیونیسم بطور خاص عملا با اعمال و کارهای خود منطقه را بخطر انداخته است و زمینه های رعب و وحشت را در منطقه فراهم کرده است. نگارنده اصرار دارد که جهان اسلام باید علیه یهودیت مجهز و متحد شده و در مقاومت در برابر اسرائیل با مردم فلسطین همراه شوند.

نقد: این گروه از نویسندگان نیز نگرشی همانند گروه «الف» به مسئله دارند. عبارتی اینان نیز بدلیل منافی که جهان اسلام و مسلمین به خصوص در مورد مسئله فلسطین بعنوان پاره تن دارند لذا ذاتا مخالف هویت و موجودیت اسرائیل

^{۱۳} غلامرضا سعیدی، خطر یهود برای اسلام و ایران، (تهران: انتشارات محمدی، ۱۳۶۳) ص ۴۴.

^{۱۴} جلال الدین مدنی، ایران اسلامی در برابر صهیونیسم، (مشهد: آستان قدس، ۱۳۶۷) صص ۳۶-۳۵.

^{۱۵} عبد الوهاب محمد المسیری، یهودیان جهان، ترجمه کریم جادری، (تهران: دوره عالی جنگ، بی. تا) صص ۷۶-۷۵.

بعنوان یک عامل و بازیگر مستقل در خاورمیانه بوده و مخالف همزیستی با یهودیان می باشند و آنرا خطری بزرگ برای جهان اسلام تلقی می کنند.

ج: « نویسندگان دیگر »

در اینجا سعی بر این است که بر اساس دید یا نگاه دیگر به مسئله یعنی فارغ و جدا از آنچه که گذشته گفته شد به موضوع نظری بیافکنیم.

در کتاب تحقیقی در دین یهود نوشته جلال الدین آشتیانی^{۱۶} اعتقاد بر این دارد که صهیونیسم از یک سو نمایانگر آرزوهای تمام یهودیان و از سوی دیگر نماد خودخواهی و فرصت طلبی گروهی از یهودیان می باشد بطوریکه وی بیان می کند در نگاه مردم یهود معبد سلیمان مکان دینی محسوب می شود ولی صهیونیست ها علاوه بر مکان دینی بعنوان یک مکان تاریخی و به نوعی بعنوان یک آثار باستانی یهود به آن نگاه می کنند.

در کتاب سیری در مکتب یهود نوشته محمد علی حسین زاده^{۱۷} معتقد است که این دین است که در میان یهودیان اصل و نژاد را به هم مرتبط می کند بطوریکه اگر دین را حذف کنیم دیگر هیچ عامل مشترکی نمی تواند در طول تاریخ یهودیان را بهم پیوند دهد.

ناهوم سولوکوف در کتاب تاریخ صهیونیسم^{۱۸} ترجمه داود حیدری این چنین بیان می کند که صهیونیسم با الهام گرفتن از تورات در راستای منافع کل یهودیان و در جهت اتحاد آنها استفاده می کند و ارزش بازگشت به سرزمین مقدس را به اندازه ارزش خود کتاب مقدس می داند.

نقد: با توجه به مطالبی که در بند «ج» نویسندگان دیگر، به آن اشاره شد این گروه از نویسندگان جدا از هر گونه افراط و تفریط به طرح موضوعاتی پیرامون دین یهود و صهیونیسم پرداخته اند اما همانطور که مشاهده می شود در

^{۱۶} جلال الدین آشتیانی، تحقیق در دین یهود، (تهران: نشر نگارش، ۱۳۶۸) صص ۴۵-۴۴-۴۳.

^{۱۷} محمد علی حسین زاده، سیری در مکتب یهود، (تهران: نشر آفتاب، ۱۳۶۵) صص ۸۲-۸۱-۸۰-۷۹.

^{۱۸} ناهوم سولوکوف، تاریخ صهیونیسم، ترجمه داود حیدری، (تهران: مطالعات معاصر ایران، ۱۳۷۷) صص ۷۱-۷۰.

راه بسط و گسترش این گفته ها و نوشته های خود تلاش نکرده اند و فقط در سطح موردی عنوان کردن آنها بسنده کرده اند، بویژه نگفته اند از میان انواع جنبش های یهودیان، چرا جنبش صهیونیسم طرفداران روز افزونی پیدا کرد و موفق شد.

هدف پژوهش

هدف پژوهش حاضر آن است که با توجه به فقدان تبیین علمی قابل قبول در زبان فارسی و نقاط ضعف موجود در آثار مربوط به موضوع پژوهش در سایر زبانها، با بررسی کامیابی صهیونیسم نو یا صهیونیسم هرتزلی این نقیصه را مرتفع سازیم.

متغیرهای دخیل

با توجه به مطالعات تاریخی - علمی و همچنین نکات مورد توجه پژوهشگران مختلفی که صهیونیسم را مطالعه کرده اند، متغیرهای متعددی برای تبیین کامیابی آخرین جنبش صهیونیسم به رهبری هرتزل شناسایی کرده اند که ما در این جا متغیرهای مهمی که در تکوین این جنبش موثر بوده اند نام برده و توضیح خواهیم داد.

الف: فشار اروپائیان بر یهودیان:

با توجه به اینکه یهودیان ساکن در بین مسیحیان مغرب زمین بر اثر فشارهای ناشی از غربت، اهانت و پراکندگی به رازورزی، خرافات و خواب و خیال درباره ظهور مسیح پناه برده بودند و یکسره در رمز و راز ناشی از تفسیر اسرار آمیز کتاب مقدس غرق شدند.

در واقع نوعی عزلت نشینی و گوشه گیری خود یهودیان در اروپا بوده است که آنان را مجبور میکرده که جدا و سوای از مردم (مسیحی اروپا) زندگی کنند. بر اساس تعلیمات و دستورات مکتوب در تلمود و خود شریعت اینان (یهودیان) می باید از اختلاط نژادی خود بعنوان قوم برگزیده خداوند جلوگیری بعمل آورند. یهودیان در دوران آوارگی و سرگردانی در قرون وسطی بحکم شریعت مجاز نبودند چیزهایی را که توسط یک فرد غیر یهودی لمس شده و یا آماده و یا پخته شده است را مورد استفاده قرار دهند. بطوریکه تفسیر هر فرد مسیحی از این قوانین این بود که هر چیز مسیحیان در نظر و در نظر یهودیان نجس به حساب می آید. در مقابل این رفتار یهودیان، مسیحیان اروپا نیز

برای حفظ ایمان خود تلاش کردند تا یهودیان را با موانع جغرافیایی و محدودیت های سیاسی، سانسور فرهنگی و محدودیت های اقتصادی و ... به انزوا بکشانند. در واقع یهودیان نیز بطوری که ایجاب می کرد تحت این شرایط می بایستی به گِرد کِنیسه ها که مرکز جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی محله های یهودیان بود جمع شده و در آنجا متمرکز یابند و ساکن شوند. این امر به خودی خود باعث اتحاد یهودیان و تعصب و وابسته شدن آنها به یکدیگر شد که بمراتب بیشتر از زمانی بود که دارای دولت و جامعه بصورت متشکل بودند. همانطور که گفته شد این نحوه نگرش یهودیان به هم کیش خود موجب گردید در عصر جدید نیز دشمنی عوام اروپایی با آنان را همراه داشته باشد، به واقع این دشمنی به نوعی، خطری بود که همیشه جان و مال یهودیان را تهدید می کرد.

یعقوب آگوس تاریخ نگار یهودی- آمریکایی می گوید: جایگاه یهودیان بعنوان بیگانگان در اروپا با اهمیت بود بطوریکه طبقه حاکم همواره از آنان درست بمانند مزدوران استفاده می کردند و آنان را به صرافان محلی ترجیح می دادند، بعبارتی یهودیان را بندگان یا بردگان شاه تلقی می کردند. در اغلب کشورهای اروپایی فرمانروایان در نقش حامیان یهود ظاهر می شدند. در واقع منافع این فرمانروایان چنین ایجاب می کرد تا بتوانند موقعیت خود را با توجه به قدرت مالی و اقتصادی یهودیان تثبیت و تحکیم نمایند.

با شروع نهضت اصلاح دینی در اروپا تصور می شد که آتش کینه مسیحیان به یهودیان کاهش یابد، اما این نهضت نه تنها این کینه عمومی را کاهش نداد بلکه به آن دامن نیز زد. در مورد نهضت روشنگری نیز چنین بود که این نهضت هم در ابتدا چندان نتوانست وضعیت یهودیان را تغییر دهد بطوریکه پیش از انقلاب کبیر فرانسه، یهودیان در هیچ نقطه ای از اروپا از تابعیت و حقوق کامل برخوردار نبوده و نتوانسته بودند آنها کسب کنند. با این همه تشکیل ملت - دولت ها بر اساس کنفرانس وستفالی در سال ۱۶۴۸ م. در اروپا و حقوق شهروندی ناشی از آن بر سرنوشت یهودیان اروپا تأثیر سیاسی ژرف و عمیقی بر جای گذاشت. با گسترش مفهوم شهروندی، یهودیان اروپا در پی کسب این حقوق در کشورهای محل سکونت خود برآمدند، اما به سرعت پی بردند که داشتن حقوق برابر با سایر اتباع کشورهای محل سکونت، مستلزم وفاداری کامل به دولت حاکم است یعنی ادغام در یک ملت دیگر. بعبارتی

دولت- ملت وفاداری اتباع به میهن و تبعیت از دولت ملی را صرفنظر از علایق دینی و نژادی آنان طلب می کرد و در مقابل به اتباع نیز حقوق برابر شهروندی صرف نظر از مذهب و نژاد آنان اعطا می کرد. از آنجا که یهودیان در طول تاریخ خود برای حفظ هویت ملی و قومی خود و عدم ادغام در ملت های دیگر رنج و مرارت های بسیاری را متحمل شده بودند؛ قاعدتا نمی توانستند از ملیت خاص خود صرفنظر کرده و برای کسب حقوق شهروندی در ملت ها و اقوام دیگر ادغام شوند، همین موضوع خود باعث شکاف جدی ما بین یهودیان گردید و آنان را بر سر یک دو راهی قرار داد. با توجه به این جریانات بود که دو گروه در میان یهودیان شکل گرفت بطوریکه یکدسته از آنان خواستار ادغام با جامعه مدرن شدند و گروه دیگر کماکان خواهان جدایی یهودیان با دیگر ملت ها بودند، افزون بر این ظهور ایدئولوژی های جدید در اروپا، جوامع یهودی را نیز بر انگیخت تا برای تطبیق تفکرات و نحوه زندگی خود با جهان مدرن، در اندیشه سنتی- مذهبی خود تجدید نظر کنند. از همین رو گرایش های بسیار متنوعی در بین یهودیان پیدا شد.

با توجه به این اوضاع و احوال بود که در عصر جدید، شکنجه یهودیان دستخوش تغییرات بنیادین شد. با ظهور دولت جدید و لغو بردگی و کسب حداقل حقوق فردی، لاجرم نقش ویژه اجتماعی- اقتصادی یهودیان از بین رفت. با حذف این نقش ویژه، نفوذ جامعه یهودی بر اعضایش نیز قطع شد. آحاد جامعه یهودی بطور فزاینده ای آزادی ورود به بطن جامعه محل سکونتشان را بدست آوردند. طبعاً این تحول با واکنش تند یهودیان (مخصوصاً ربی ها) و مخالفین آزاد سازی یهودیان در جامعه بازار اروپایی بودند مواجه شدند که این عمل را یک جریان نفرین شده بر گمراهی یهودیان در دوران آوارگی و پراکندگی شان می دانستند.

در واقع اصرار به هویت ملی جداگانه، دست حکومت ها را برای اعمال هر گونه ستم و تبعیض علیه یهودیان را باز می گذاشت و بنوعی راه را برای یهودی ستیزی هموار می کرد. بنابه واقعیت یهودی ستیزی نوین در ابتدا (۱۹۰۰- ۱۸۸۰ م) واکنش سردرگمی بود از جامعه مدرن، که از همه جهات اعم از خوب یا بد از یهودیان چه در حال حاضر و چه در گذشته (با توجه و رجوع به حافظه تاریخی مردم که یهودیان بعنوان مباشر پادشاه و یا شاهزادگان از مردم

مالیت می گرفتند) متنفر بودند بطوریکه نقش سپر بلا را ایفا می کردند. با توجه به این حوادث و وقایع در حال وقوع در اروپای آنزمان و نیز فضای سیاسی و نیز گفتمان مردمی مبتنی بر انزجار و بدبینی از یهودیان بود که گروه های محافظه کار در اروپا با جریانات یهودی ستیز بودن نوین همکاری می کردند، هدف این گروه های فرصت طلب استفاده از این غلیان مردمی در جهت تأمین اهداف و منافع شان بود. بطوریکه در مورد یهودستیزان نیز همین جریان معکوس نیز مد نظر بود یعنی اینان نیز بهمان اندازه حاضر بودند تا در این شرایط از محافظه کاران بهره برداری کنند.

در واقع یهودی ستیزی نوین و همچنین تأثیر و پیوند آن با محافظه کاران به عوامل متعددی بستگی داشت:

الف: سنت دیرینه مخالفت مسیحیان با یهودیان در امور مذهبی که در بسیاری از کشورهای اروپایی بدون هیچ دلیل خاصی وجود داشت.

ب: یهودی ستیزی، نوعی از ابزار ترس از اجنبی یعنی آرزویی برای تشکیل یک جامعه کاملاً همگن بشمار می رفت و در بسیاری از کشورهای اروپایی تا سال ۱۹۰۰ م (تا همین اواخر) یهودی عملاً تنها (اجنبی) موجود محسوب می شد. مانند اوایل قرن بیستم در آلمان.

ج: موقعیت ائتلاف موقت میان محافظه کاران و یهودی ستیزی که با رشد اندیشه های متعالی سوسیالیسم و لیبرالیسم که با یهود ستیزی مخالف بودند به پایان رسید. در واقع این نحله های فکری و طرفداران آن از لحاظ تاریخی در امتداد انقلاب کبیر فرانسه و انگلستان و حتی جنگ های استقلال هلند در سال های ۱۶۴۸-۱۵۶۸ قرار داشتند. بطوریکه در قاره اروپا عامل اصلی برای پی بردن به نگرش ضد یهودی یک فرد، همه جوانب و معیارها را با توجه به نگاه و پایبندی آن فرد به آرمان های انقلاب کبیر فرانسه در نظر می گرفتند و بعد جهت گیری وی را مشخص می کردند.

بطور کلی می توان نژادپرستی نوین که یهود ستیزی بخشی از آن بود را زائیده شرایط اجتماعی و فضای سیاسی خاص دانست که در جامعه اروپا حاکم بود. در واقع باید گفت که این اسطوره نوین (نژاد) یهود است که با ویژگی های در ظاهر مخفی، اما در باطن مسلط (یهودیان) مستقل از تاریخ، مستقل از نقش اجتماعی و از هر چیز